

Täysistunto

Torstai 27.2.2025 klo 16.00—22.01

2.4. Suullinen kysymys omaishoitolain kokonaisuudistuksesta (Markus Lohi kesk)

Suullinen kysymys SKT 25/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.36 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Maamme ikäihmisten hoidosta ja hoivasta on omaishoitajien harteilla paljon, liiankin paljon. He huolehtivat läheisistään pyyteettömästi ja rakkaudella. Me päättäjät emme ole tehneet riittävästi omaishoitajien toimeentulon, jaksamisen ja arvostuksen puolesta. Kaikilla tässä salissa on varmasti peiliin katsomisen paikka. Meidän pitää yhdessä pystyä parempaan. Keskusta tukee kaikkia esityksiä, joilla omaishoitoa parannetaan. Valta on kuitenkin nyt hallituksella. [Petri Huru: Kahdeksan vuotta olitte hallituksessa!]

Ministeri Juuso, te olette toiminut itse myös omaishoitajana. Se on arvostettava asia. Ministerinä teillä nyt on vastuu omaishoitajien ja hoidettavien asioista. Hallitus on ohjelmassaan luvannut tehdä omaishoitolain kokonaisuudistuksen huhtikuun puoliväliriiheen mennessä. Mitään esitystä ei kuitenkaan täällä eduskunnassa vielä ole. Arvostuksen omaishoitajia kohtaan pitää näkyä tekoina. [Ben Zyskowicz: Näkyikö teidän aikana hallituksen tekoja? — Puhemies koputtaa] Onko omaishoitolain kokonaisuudistus tulossa eduskuntaan pian, ja jos ei ole, miksi ei ole tulossa? [Ben Zyskowicz: Miksi tätä uudistusta ei tehty silloin kun te olitte hallituksessa? — Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.37 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valmistelu on alkanut sillä, että THL on selvittänyt, millä tavalla omaishoitajuus toteutuu eri hyvinvointialueilla. Selvityksen tulos on se, että se toteutuu hyvin eri tavalla, ja kun sote-uudistuksen tarkoituksena ovat nimenomaan yhdenvertaiset palvelut, niin asiaa on lähdetty työstämään sillä tavalla, että jokaiselle hyvinvointialueelle on annettu suositukset siitä, millä tavalla me yhtenäistetään ensinnäkin omaishoidon palvelukriteereitä ja sitä, miten niitä tulkitaan. Nämä suositukset on tehty, ja seuraavana on vuorossa opaskirjan kirjoittaminen, eli teemme oppaan siitä, miten sovelletaan näitä eri palvelukriteereitä ja omaishoidon portaita. Se on se, missä vaiheessa ollaan tällä hetkellä.

Seuraava vaihe voisi olla, mikäli ehdimme tämän hallituskauden aikana, viedä sinne lakiin ne porrastukset ja selkeät velvoittavuudet, mutta siinä pisteessä ei olla vielä. Elikkä ollaan lähdetty liikkeelle nyt sillä, että pyritään ensin yhtenäistämään nämä ja saadaan yhte-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2025 vp

näinen käytäntö eri hyvinvointialueille. Toivottavasti loppukaudesta on jokin mahdollisuus vielä järeämpiin toimiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

16.38 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ikäihmisiltä tulee aika paljon yhteydenottoja, voi sanoa, päivittäin, viimeksi tänään, ja siellä on huolta. Siellä on huolta tilanteesta, vanhustenhoidon tilanteesta ja näkymistä. Vanhusasiainvaltuutettu Päivi Topo sanoi eilen: ”Vanhus pääsee hoitoon aina vain huonommin ja huonommassa kunnossa.” Siis vanhus pääsee hoitoon aina vain huonommin ja huonommassa kunnossa. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Mielestäni tämä on aika vakava viesti. Samaan aikaan kotihoidon käyntimäärät ovat vähentyneet, vaikka ikäihmisten ja kotihoitoa tarvitsevien määrä kasvaa.

Teiltä ei saanut oikein selkeää vastausta, koska teidän uudet leikkauslistanne tulevat, mutta saisiko teiltä viestin nyt, mitä te hallituksena tai te, vastuuministeri Kaisa Juuso, sanotte näille omaisille ja ikäihmisille, jotka ovat huolissaan tästä tilanteesta ja siitä suunnasta, mihin ollaan tällä hetkellä menossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.39 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueilla on erittäin vaihtelevat käytännöt siitä, miten he tarjoavat ikääntyville palveluita. Meillä on hyvin laaja valikoima eri palveluita, millä voimme ikääntyvien elämää auttaa. Meillä on omaishoito, perhehoito, kotihoito, yhteisöllinen asuminen ja myöskin sitten ympärivuorokautinen hoiva. Tämä toimii monella alueella ihan hyvin, ei ole mitään valituksia tullut, mutta sitten on myöskin tullut tätä viestiä, että kriteerit ovat tiukentuneet ja on entistä vaikeampi päästä. Uskon, että nämä johtuvat niistä hyvinvointialueiden säästöpainesta ja siitä, että niitä säästöjä on alueilla kohdistettu nimenomaan sinne vanhustenhoitoon, mitä en ole missään puheenvuorossa suositellut. Kun teillä on yleiskatteellinen rahoitus hyvinvointialueille ja vapaus kohdistaa ne säästöt, minne haluatte, niin te voitte tämän siellä tehdä, mutta minä en ole sitä kertaakaan suositellut. [Krista Kiuuru: Mitä ihmettä? Hallitus teki 120 miljoonan säästöt vanhustenhoitoon! — Puhemies koputtaa — Ben Zyskowitz: Keskusta on suurin yhdeksällä hyvinvointialueella!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

16.41 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ikäihmisten ehkä kaikista suurin ongelma on tällä hetkellä yksinäisyys. Juttelin taannoin kotiseudulla toimivan nuohoojayrittäjän kanssa. Hän käy päivittäin vanhusten luona, ja kyllä hänen viestinsä oli se, että hänen käyntinsä on monelle vanhukselle kohokohta, hetki, jolloin sinne kotiin tulee joku, jolle voi puhua, joku, joka kuuntelee, joku, jolle voi keittää kahvit ja kertoa huolensa. Muilla ei ole aikaa. Kotihoitajien työaika on minuuttipeliä, hoivakotien henkilökuntaa on vähennetty, omaishoitajien jaksaminen on tiukilla eikä luvattuja parannuksia ilmeisesti ole tulossa, koska rahaa ei ole.

Hallituksen mielestä omaishoito kyllä kohentaa valtiontaloutta, mutta rahaa sinne ei silti löydy. Kysyn teiltä, ministeri Juuso: Eikö pystyttäisi vähän parempaan? Eikö löytyisi pa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2025 vp

rempia säästökohteita kuin hoitajat, [Puhemies koputtaa] tai eikö löytyisi parempia leikkauskohteita kuin se aika siellä vanhuksen luona? [Juha Mäenpään välihuuto — Ben Zyskowicz: Mikäs on suurin ryhmä teidän hyvinvointialueella?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.42 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lainsäädäntö ja suositukset ovat kaikille hyvinvointialueille samat. Siitä huolimatta tilanne hyvinvointialueilla vaihtelee riippuen siitä, miten alueet ovat päättäneet kohdistaa säästönsä. Kuten äsken sanoin, en ole kertaakaan tässä salissa enkä missään suositellut sitä, että ensi sijassa lähdetään säästämään ikääntyvien palveluista. Näin ei ole. [Suna Kymäläinen: Mistä pitäisi säästää?]

Ministeriö kohdistaa eri hankkeiden muodossa varoja ikäihmisten hyvinvointiin. Olemme käynnistämässä muun muassa ministeriössä ikäohjelmaa, mistä tulee tiedote piakkoin, kunhan saadaan se viimeistelyä. Tarkoituksena on nimenomaan miettiä keinoja siihen, millä tavalla esimerkiksi yksinäisyyteen puututaan, millä tavalla tehdään yhteistyötä hyvinvointialueiden, järjestöjen ja kuntien kanssa, jotta me voisimme kaikki osallistua siihen ikääntyvien ihmisten yksinäisyyden purkamiseen ja toimintojen tukemiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

16.43 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vanhuksia ei saa jättää heitteille. [Perussuomalaisten ryhmästä: Eikä jätetä! — Mauri Peltokangas: Onko joku jättämässä?] Muistisairaana ikäihmisen puolison mielipidekirjoitus Aamulehdessä pysäytti: ”Mieheni ei osaa käyttää puhelinta, radiota eikä televisiota. Jos laitan hänelle päivätoimintaa korvaavaksi tarjotun tabletin katselukuntoon, hän ei pysty näytöltä hahmottamaan tapahtumia, saati että pystyisi itse osallistumaan niihin. Alzheimerin tautiin kuuluu usein ruokahaluttomuus. Ruokapöytäni tullessaan mieheni tavanomainen kommentti on: ei ole yhtään nälkä, maha on ihan täynnä. Toimintakeskuksessa hän on syönyt normaalisti. Yhdessä ruokailu ilmeisesti voittaa ruokahaluttomuuden. Tabletti ei tuo ruokaa tarjolle eikä innostavaa ruokaseuraa syömiseen.”

Ministeri Juuso, hallituksen sosiaali- ja terveystalouteen tekemien leikkausten vuoksi hyvinvointialueilla joudutaan lopettamaan myös todella tärkeitä omaishoitajien jaksamista tukevia ja ikäihmisten hyvinvointia ylläpitäviä palveluita. [Puhemies koputtaa] Perustelkaa, ministeri Juuso, miksi te [Puhemies koputtaa] leikkaatte hyvinvointialueilta? [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuka siellä hyvinvointialueilla päättää? — Ben Zyskowicz: 2,2 miljardia lisää!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.44 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Päiväkeskustoiminta kotona asuville, lievästi muistisairaille on erittäin tärkeää. Tiedän sen, koska oma äitini on päiväkeskustoiminnassa käynyt. Erittäin, erittäin tärkeää, ja olen hyvin surullinen siitä, että joillakin hyvinvointialueilla on ajateltu, että se korvataan jollakin tabletilla, mitä muistisairas ei ymmärrä eikä osaa käyttää. En ole sitäkään koskaan missään suositellut — tämä on ihan jonkun hyvinvointialueen oma päätös. [Välihuutoja]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2025 vp

Mitä tulee siihen säästämiseen, ja kuten monta kertaa on todettu tässä salissa, niin hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa jyrkästi. Se kasvaa todella jyrkästi, 26,2 miljardia tällä kaudella. Me olemme jo aivan linjassa eurooppalaisen keskitason kanssa, ja silti meidän palveluissa on olemassa tiettyä tehottomuutta, mikä tarkoittaa sitä, että meillä on kehitysviivettä monissa eri asioissa, ja niissä meillä on kirittävää.